

PEEL EN MAASVALLEI HEEFT 'BAAT' BIJ ZINKVERVUILING

Opknappbeurt van de Tungelroyse beek blijft uniek project

De gelijktijdige sanering en herinrichting van de Tungelroyse beek in het midden van Limburg blijft wellicht een uniek project. In feite dankzij de ernstige zink- en cadmiumverontreiniging door de zinkertsverwerkende industrie rond Budel is veel geld beschikbaar gekomen vanuit het Ministerie van VROM. De sanering van de (nu nog) 34 km lange beek die in Brabant bij Budel ontspringt en bij Neer in de Maas stroomt, is door het Waterschap Peel en Maasvallei aangegrepen om tegelijkertijd de beek natuurlijker in te richten (door de meandering wordt hij straks bijna 50 km lang). De helft van het karwei zit er nu op. Reden voor een feestelijk congres rond de beek op 1 juni met onder anderen staatssecretaris Van Geel.

Dagvoorzitter Rob van Gijzel voerde die dag een tiental belanghebbenden van de ruim 100 belangstellenden aan de tand over het wel en wee van zo'n grootschalig project. In 1999 begon het daadwerkelijke graven en saneren: 7 kilometer is toen gesaneerd, waarvan de helft ook opnieuw meanderend is gemaakt. Vorig jaar begon de tweede fase die nu afgerond is: weer 7,5 km gesaneerd en nu geheel heringericht. Wat nu rest voor de geplande periode 2007-2010 is 16 km te saneren waterbodembodem en 19 km te herinrichten beekloop. Tot nu toe is voor de werkzaamheden 4,8 miljoen euro uitgegeven, waarvan 2,7 miljoen voor de sanering. Van dit laatste bedrag betaalde het Ministerie van VROM via de projectorganisatie Actief Bodembeheer De Kempen ongeveer 80 procent. Waterschap Peel en Maasvallei droeg ongeveer 1,5 miljoen euro bij. Voor het resterende deel is nog circa zeven miljoen euro nodig. Geld dat er zeer waarschijnlijk wel komt. Althans volgens gedeputeerde Ruimtelijke Ordening van de provincie Limburg, Ger Driessen. Geld lijkt geen rol te spelen bij de Tungelroyse beek: elke kilometer heeft tot nu toe 750.000 euro gekost. Daarvoor is wel zo'n 15.000 kilo zink uit de beek verwijderd en ook nog eens 550 kilo cadmium. De verontreiniging met zware metalen is nu voor circa 95 procent weggenomen. Volgens staatssecretaris Van Geel heeft VROM zo diep in de buidel getast, omdat deze verontreiniging schadelijk voor de volksgezondheid is.

De natuur reageert intussen al. Tijdens een kletsnatte tocht langs een gedeelte van de heringerichte en schoongemaakte Tun-

gelroyse beek blijken de oevers na enkele maanden al oeverzwaluwen op te leveren en zelfs een ijsvogeltje. In het water zitten weer vlokreeften. Projectleider Tom Heijligers stak niet onder stoelen of banken dat de voorbereiding wel jaren gekost heeft. Bij de uitvoering blijft de verwerving van gronden langs de beek een hindernis. Verder blijft de beek last houden van te lage grondwaterstanden, te hoge afvoerpieken, enkele diffuse bronnen die het waterschap niet kan aanpakken en ontbreekt natuur in de omgeving. De aanpak van de Tungelroyse beek blijft beperkt tot een smalle strook aan weerszijden van de waterloop. Maar niet zonder enige trots over hetgeen tot nu toe door het waterschap bereikt is, benadrukte Heijligers dat iedereen nu goedkoper uit is door én te saneren én tegelijkertijd de beek te herinrichten. Hij kwam uit op een besparing van 25 tot 30 procent.

Kan dit project elders uitgevoerd worden? Niemand van de aanwezigen durfde hierop met 'ja' te antwoorden. Ten eerste omdat de aanleiding voor deze integrale aanpak de zinkvervuiling was, die elders in Nederland niet voorkomt. Ten tweede omdat niet nogmaals zoveel geld uitgetrokken zal worden voor zoveel kilometers beekherstel. Vermeend geldgebrek en de schotten tussen de financiën van het Rijk, de provincies, waterschappen en gemeenten dwarsbomen vaak initiatieven als de Tungelroyse beek, zo was het merendeel van de aanwezigen en vooral Rob van Gijzel van mening. Maar met het doorbreken van die hindernissen lijkt een begin gemaakt te zijn met de

Kaderrichtlijn Water, aldus Jan Bovendeur, projectleider KRW voor de Maas. Ook dijkgraaf Lambert Verheijen van Aa en Maas zag het niet zo somber in. De nieuwe landinrichtingswet reserveert weliswaar geen geld meer voor water, maar van de 3,2 miljard euro die beschikbaar komt, kan een deel wel gebruikt worden in het kader van bijvoorbeeld natuurbeleid (beekherstel). Kortom: het is maar hoe je het project benoemt. Voorzitter Henk van Alderwegen van Peel en Maasvallei vindt de nieuwe wet ook niet zo ongunstig voor de waterschappen. Een investering in water is volgens hem vaak ook goed voor andere functies in het gebied en om die reden is dan wel subsidie te verwachten. Het lijkt hem bovendien gunstig dat de maatregelen uit WB21 en de KRW in elkaar beginnen te vloeien. Verder moeten ook risico's genomen worden om bepaalde doelen te bereiken, vindt hij. ☐

Staatssecretaris Pieter van Geel (VROM) en dijkgraaf Henk van Alderwegen van Waterschap Peel en Maasvallei in een opgeknapt deel van de Tungelroyse beek op zoek naar waterleven (foto: Diana Post).

